

**ГЛАВНА СЛУЖБА
ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

Република Српска
78000 Бања Лука
Владике Платона бб
Тел: +387(0)51/493-555
Факс: +387(0)51/493-556
е-mail: revizija@gsr-rs.org

**Извјештај о проведеној финансијској ревизији
Центра за професионалну рехабилитацију и запошљавање
инвалида а.д. Бања Лука
за период 01.01-31.12.2022. године**

Број: РВ079-23

Бања Лука, 27.12.2023. године

САДРЖАЈ

I	ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА	3
	Извјештај о ревизији финансијских извјештаја	3
II	ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА	6
	Извјештај о ревизији усклађености.....	6
III	РЕЗИМЕ ДАТИХ ПРЕПОРУКА	8
IV	КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕВИЗИЈУ УСКЛАЂЕНОСТИ	10
V	ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОВЕДЕНОЈ РЕВИЗИЈИ (НАЛАЗИ).....	11
	1. Увод.....	11
	2. Провођење препорука из претходног извјештаја.....	11
	3. Закључак о функционисању система интерних контрола.....	11
	4. Набавке.....	14
	5. Припрема и доношење плана пословања и финансијског плана	14
	6. Финансијски извјештаји.....	14
	6.1. Биланс успјеха	14
	6.1.1. Пословни приходи и расходи.....	14
	6.1.2. Финансијски приходи и расходи	18
	6.1.3. Добитак/губитак редовне активности.....	19
	6.1.4. Остали добици и губици.....	19
	6.1.5. Нето добит и губитак периода.....	19
	6.2. Биланс стања.....	19
	6.2.1. Билансна актива.....	19
	6.2.2. Билансна пасива	21
	6.2.3. Ванбилансна евиденција.....	24
	6.3. Биланс токова готовине	24
	6.4. Временска неограниченост пословања	24
	6.5. Потенцијална имовина и потенцијалне обавезе	24
	6.6. Напомене уз финансијске извјештаје	25

I ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Извјештај о ревизији финансијских извјештаја

Негативно мишљење

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја Центра за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бања Лука који обухватају: Биланс стања – Извјештај о финансијском положају са стањем на дан 31.12.2022. године; Биланс успеха – Извјештај о укупном резултату у периоду и Биланс токова готовине – Извјештај о токовима готовине за годину која се завршава на тај дан. Ревизијом смо обухватили преглед значајних трансакција, објашњавајућих напомена и примјену рачуноводствених политика у ревидираном периоду.

По нашем мишљењу, због значаја питања наведених у пасусу „Основ за негативно мишљење“, финансијски извјештаји Центра за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бања Лука, не приказују истинито и објективно, у свим материјалним аспектима, финансијско стање имовине и обавеза на дан 31.12.2022. године, финансијску успјешност, токове готовине и промјене на капиталу за годину која се завршава на тај дан, у складу са прописаним оквиром финансијског извјештавања.

Основ за негативно мишљење

Ревизију смо извршили у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске и релевантним ISSAI стандардима ревизије 2200 -2810. Наша одговорност за провођење ревизије детаљније је описана у пасусу „Одговорност ревизора“. Ревизију смо провели у складу са ISSAI 130 - Етички кодекс, испунили смо наше остале етичке одговорности и независни смо у односу на субјекта ревизије.

Сматрамо да су прибављени ревизијски докази, с обзиром на прописани оквир финансијског извјештавања довољни и одговарајући и да обезбјеђују основ за наше мишљење о финансијском стању имовине, обавеза и извора.

Као што је наведено под тачкама 3. и 6.2.1.2. овог Извјештаја:

Попис имовине и обавеза са стањем на дан 31.12.2022. године није организован и извршен сходно одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза, јер пописом није обухваћено земљиште, потраживања од запослених, потраживања за обрачунате нефактурисане приходе, остале дугорочне обавезе, обавезе за плате и накнаде плата, обавезе за остале порезе, доприносе и друге дажбине, обавезе за камате и трошкове поступка, а дио имовине и обавеза је пописан без доказа да је извршено усаглашавање података о стањима са подацима преузетим из документације која одражава екстерну потврду стања.

Центар за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бања Лука није донио Правилник о рачуноводству и рачуноводственим политикама којим се уређује систем рачуноводства, контролни поступци, утврђују рачуноводствене политике и процјене и друга питања сходно члану 7. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

Као што је наведено под тачком 6.1.1.1. овог Извјештаја:

Потцијењени су пословни приходи и губитак ранијих година у износу од 20.129 КМ, за колико је прецијењен губитак текуће године, јер корекција грешке из претходног периода није извршена у складу са захтјевима MPC 8 - Рачуноводствене политике, промјене рачуноводствених процјена и грешке (параграф 46).

Као што је наведено под тачком 6.1.1.2. овог Извјештаја:

Прецијењени су расходи и губитак текућег периода у износу од 8.200 КМ, за колико је потцијењен губитак ранијих година, јер признавање трошкова производних и непроизводних услуга и обавеза није извршено на обрачунској основи, што није у складу са начелом настанка пословног догађаја и МРС 1 - Презентација финансијских извјештаја (параграф 27).

Као што је наведено под тачком 6.2.1.2. овог Извјештаја:

У оквиру датих аванса у ранијем периоду евидентирани су уплате правним и физичким лицима без вјеродостојне књиговодствене исправе, чиме дати аванси нису правдани у најмањем износу од 4.300 КМ, што није у складу са чланом 8. и 9. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

Прецијењена су краткорочна потраживања у најмањем износу од 54.900 КМ, за колико је потцијењен губитак ранијих година, јер није извршена процјена наплативости потраживања и корекција истих, што није у складу са чланом 50. став (9) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

Као што је наведено под тачкама 6.2.2.2. и 6.2.2.3. овог Извјештаја:

Прецијењене су краткорочне обавезе у износу од 554.526 КМ, за колико су потцијењене дугорочне обавезе, јер није извршена рекласификација обавеза по закљученим споразумима о нагодби са ЗП „Електрокрајина“ а.д. Бања Лука и „Водовод“ а.д. Бања Лука које су репрограмирани на период дужи од годину дана, што није у складу са чланом 33. и 35. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

Потцијењене су обавезе по основу камата у најмањем износу од 374.091 КМ, остале обавезе по основу трошкова поступка у износу од 117.886 КМ и губитак ранијих година у износу од 491.977 КМ, јер наведене обавезе нису евидентирани у пословним књигама сходно подацима из пореских евиденција, што није у складу са чланом 38., 47. и 48. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

Као што је наведено под тачката 6.4, 6.5. и 6.6. овог Извјештаја:

У пословним књигама за 2022. годину нису извршена резервисања за потенцијално негативан исход судских спорова, што није у складу са захтјевима МРС 37 - Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина (параграф 14).

Напомене уз финансијске извјештаје не садрже објелодањивања у вези са сталношћу пословања и друга објелодањивања сходно захтјевима МРС 1 - Презентација финансијских извјештаја и члану 20. Правилника о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

Кључна питања ревизије

Кључна питања су она питања која су по нашем професионалном мишљењу била најзначајнија у вршењу ревизије финансијских извјештаја Центра за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бања Лука за годину која се завршава на дан 31.12.2022. године. Ова питања смо размотрили у оквиру ревизије тих финансијских извјештаја као цјелине а у формирању нашег мишљења не дајемо одвојено мишљење о тим питањима. Осим питања описаних у пасусу „Основ за негативно мишљење“, нема других питања која треба објавити у Извјештају о ревизији.

Одговорност руководства за финансијске извјештаје

Директор је одговоран за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са међународним рачуноводственим стандардима и међународним стандардима финансијског извјештавања. Ова одговорност обухвата: осмишљавање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе настале услед преваре и грешке; одговарајућа објелодањивања релевантних информација у напоменама уз финансијске извјештаје; одабир и примјену одговарајућих рачуноводствених политика и рачуноводствених процјена које су примјерене датим околностима и надзор над процесом извјештавања. При изради финансијских извјештаја руководство је одговорно да процијени сталност пословања и да објелодани питања везана за временску неограниченост пословања.

Одговорност ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наш циљ је да стекнемо разумно увјеравање о томе да финансијски извјештаји, као цјелина, не садрже материјално значајне погрешне исказе узроковане преваром или грешком, као и да сачинимо и објавимо ревизијски извјештај, који садржи наше мишљење. Разумно увјеравање представља висок ниво увјеравања, али није гаранција да ће ревизија, која је извршена у складу са ISSAI стандардима ревизије увијек открити материјално значајне погрешне исказе када они постоје.

Погрешни искази могу настати као посљедица преваре или грешке и сматрају се материјално значајним ако, појединачно или заједно, могу утицати на економске одлуке корисника које се доносе на основу финансијских извјештаја.

Због чињенице да се ревизија проводи провјером на бази узорка и да у систему интерних контрола и рачуноводственом систему постоје инхерентна ограничења, постоји могућност да поједине материјално значајне грешке остану неоткривене.

Ревизија укључује провођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и објелодањивањима датим у финансијским извјештајима. Избор поступака је заснован на ревизијском просуђивању и професионалном скептицизму, укључујући процјену ризика материјално значајних погрешних исказа у финансијским извјештајима, насталих услед преваре и грешке. Приликом процјене ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, у циљу осмишљавања ревизијских поступака који су одговарајући у датим околностима, али не у циљу изражавања одвојеног мишљења о ефективности интерних контрола. Ревизија такође укључује оцјену примијењених рачуноводствених политика утемељених на временској неограничености пословања и значајних процјена извршених од стране руководства, као и оцјену опште презентације финансијских извјештаја.

Изјављујемо да смо поступили у складу са релевантним етичким захтјевима у вези са независношћу. Остварили смо комуникацију са одговорним лицима субјекта ревизије у вези са планираним обимом и временским распоредом ревизије, кључним ревизијским питањима и другим важним питањима и значајним налазима ревизије, укључујући значајне недостатке у систему интерних контрола, који се могу идентификовати током ревизије.

Бања Лука 27.12.2023. године

Главни ревизор

Јово Радукић, с.р.

II ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Извјештај о ревизији усклађености

Мишљење са резервом

Уз ревизију финансијских извјештаја Центра за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бања Лука за 2022. годину, извршили смо ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација исказаних у финансијским извјештајима са значајним законским и другим прописима.

По нашем мишљењу, осим за наведено у пасусу „Основ за мишљење са резервом“, активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима Центра за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бања Лука за 2022. годину су, у свим материјалним аспектима, у складу са прописима којима су регулисане.

Основ за мишљење са резервом

Ревизију усклађености смо извршили у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске и ISSAI 4000 – Стандард за ревизију усклађености.

Вјерујемо да су прибављени ревизијски докази довољни и одговарајући и да обезбјеђују основ за наше мишљење о усклађености активности, финансијских трансакција и информација исказаних у финансијским извјештајима са прописима којима су регулисане.

Као што је наведено под тачком 3. овог Извјештаја:

Један извршилац је био запослен на радном мјесту које није систематизовано, што није у складу са одредбама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста и чланом 26. Закона о раду.

Управљање готовим новцем није вршено у складу са чланом 3. став 1) тачка њ) Уредбе о условима и начину плаћања готовим новцем, јер је плаћање добара и услуга вршено готовим новцем у износима већим од прописаних.

Као што је наведено под тачком 4. овог Извјештаја:

Центар за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бања Лука није донио план јавних набавки за 2022. годину и правилник којим се регулише област јавних набавки, а набавке штампаног канцеларијског материјала, режијског материјала, фотокопир папира, тонера и сервисирања принтера и кетеринга у најмањем износу од 447.279 КМ вршене су без провођења поступака јавних набавки, што није у складу са чланом 6., 13. став (3) и 17. Закона о јавним набавкама.

Као што је наведено под тачком 6.1.1.2. овог Извјештаја:

Обрачун и исплата бруто плате директора није извршена у складу са Одлуком привременог Надзорног одбора од 15.08.2022. године и за поједина радна мјеста бруто плата је обрачуната и исплаћена по вишим или нижим коефицијентима у односу на прописане Правилником о раду и Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста.

Скретање пажње

Не изражавајући даље резерву на дато мишљење, скрећемо пажњу на наведено под тачкама 3. и 6.1.1.2. овог Извјештаја:

Одлукама привременог Надзорног одбора од 18.05.2022. године усвојена је оставка вршиоца дужности директора и именован је нови вршилац дужности директора.

Привремени Надзорни одбор је донио Одлуку о именовану вршиоца дужности директора од 03.07.2023. године, до окончања поступка избора, на период од 60 дана. До дана окончања ревизије привремени Надзорни одбор није донио одлуку о расписивању конкурса за избор и именовање директора како је прописано чланом 51. Статута, док је чланом 52. Статута прописано да Надзорни одбор може именовати привременог члана Управе као вршиоца дужности до провођења поступка избора.

Посебни колективни уговор за запослене из области медија и графичке дјелатности Републике Српске није донесен, као ни Појединачни колективни уговор између послодавца и синдикалне организације.

Одговорност руководства за усклађеност

Поред одговорности за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, директор је такође одговоран да осигура да су активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима у складу са прописима којима су регулисане.

Одговорност ревизора за ревизију усклађености

Поред одговорности да изразимо мишљење о финансијским извјештајима, наша одговорност подразумева и изражавање мишљења о томе да ли су активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима, у свим материјалним аспектима, у складу са прописима којима су регулисане. Одговорност ревизора укључује обављање процедура како би прибавили ревизијске доказе о томе да ли је пословање Центра за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бања Лука обухваћено према дефинисаним критеријумима, усклађено са законским и другим прописима. Процедуре подразумевају процјену ризика од значајних неусклађености са законима и прописима који регулишу пословање Центра за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бања Лука.

Бања Лука, 27.12.2023. године

Главни ревизор

Јово Радукић, с.р.

III РЕЗИМЕ ДАТИХ ПРЕПОРУКА

Препоруке везане за финансијске извјештаје

Препоручује се директору да обезбиједи да се:

- 1) донесе Правилник о рачуноводству и рачуноводственим политикама сходно члану 7. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске,
- 2) поступци и процедуре провођења пописа и усаглашавање књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза врши у складу са одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза,
- 3) трошкови бруто накнада плата, отпремнина, награда и помоћи, бруто осталих личних расхода, накнада по уговорима о дјелу, трошкова поступка, камата, дати аванси, приходи од донација и приходи од субвенција, дотација, подстицаја и слично, евидентирају у пословним књигама сходно члану 17., 44. став (2, 3, 6 и 8), 47., 48. и 57. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике,
- 4) корекција грешке из претходног периода врши у складу са захтјевима МРС 8 - Рачуноводствене политике, промјене рачуноводствених процјена и грешке (параграф 46),
- 5) расходи и обавезе признају на обрачунској основи сходно захтјевима МРС 1 - Презентација финансијских извјештаја (параграф 27),
- 6) изврши свеобухватна анализа сталних средстава и иста признају и вреднују сходно захтјевима МРС 16 - Некретнине, постројења и опрема,
- 7) пословни догађаји евидентирају у пословне књиге на основу вјеродостојне књиговодствене исправе сходно члану 8. и 9. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске,
- 8) врши процјена наплативости и исправка вриједности потраживања сходно члану 50. став (9) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике,
- 9) изврши анализа настанка пословних догађаја који су евидентирани у оквиру краткорочних разграничења,
- 10) краткорочне обавезе према добављачима које су репрограмиране на период дужи од годину дана евидентирају у пословним књигама у оквиру осталих дугорочних обавеза сходно члану 33. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике,
- 11) на основу података из пореских евиденција о неизмиреним, пријављеним а доспјелим пореским обавезама, рјешења о одгоди плаћања пореског дуга и рјешења о застари пореских обавеза изврши евидентирање у пословним књигама обавеза по основу камата и трошкова поступка и отпис застарјелих пореских обавеза сходно члану 31., 38. и 59. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике,

- 12) врше резервисања за неповољне исходе судских спорова сходно захтјевима МРС 37 - Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина (параграф 14),
- 13) у Напоменама уз финансијске извјештаје објелодањују информације у вези са сталношћу пословања и друге информације сходно захтјевима МРС 1 - Презентација финансијских извјештаја и члану 20. Правилника о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

Препоруке везане за усклађеност

Препоручује се директору да обезбиди да се:

- 1) управљање готовим новцем врши сходно члану 3. став 1) тачка њ) Уредбе о условима и начину плаћања готовим новцем,
- 2) успостави систем интерних контрола сходно Закону о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске у смислу да се примени систем двојног потписа, сачини план и годишњи извјештај о спровођењу планираних активности, изврши попис пословних процеса, идентификују и процијене ризици, дефинишу контролне активности, донесу акта којима се дефинише висина, начин коришћења средстава репрезентације, контрола утрошка горива и нормативи потрошње горива за свако службено возило, као и друге активности захтијеване наведеним законом,
- 3) доноси план јавних набавки, донесе правилник који регулише област јавних набавки и да се за извршене набавке проводе поступци набавки робе и услуга сходно члану 6., 13. став (3) и 17. Закона о јавним набавкама,
- 4) доносе и усвајају годишњи и трогодишњи планови пословања сходно члану 21. Закона о јавним предузећима и члану 72. Статута,
- 5) коефицијенти за обрачун плата који су прописани Правилником о раду, Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста и појединачним уговорима о раду међусобно ускладе и дефинишу у складу са стручном спремом, посебним условима рада и сложеносту посла које захтијева радно мјесто.

IV КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕВИЗИЈУ УСКЛАЂЕНОСТИ

- Закон о јавним предузећима,
- Закон о привредним друштвима,
- Закон о јавним набавкама,
- Закон о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске,
- Упутство о начину и поступку успостављања и спровођења система финансијског управљања и контроле,
- Закон о порезу на добит,
- Закон о порезу на доходак,
- Закон о доприносима,
- Закон о раду,
- Закон о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида,
- Уредба о условима и начину плаћања готовим новцем,
- Одлука о висини накнаде трошкова за службена путовања у земљи и иностранству за запослене у Републици Српској,
- Статут.

V ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОВЕДЕНОЈ РЕВИЗИЈИ (НАЛАЗИ)

1. Увод

Влада Републике Српске је купила цјелокупну имовину „Завода дистрофичара“ а.д. Бања Лука у стечају и основала нови правни субјект „Центар за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида“ а.д. Бања Лука (у даљем тексту: Центар) у складу са Законом о привредним друштвима („Службени гласник Републике Српске“, број 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17 и 82/19), Законом о јавним предузећима („Службени гласник Републике Српске“, број 75/04 и 78/11) и Одлуком Владе Републике Српске о оснивању од 20.10.2011. године („Службени гласник Републике Српске“, број 109/11). Центар је основан као једночлано затворено акционарско друштво.

Одлуком о оснивању и чланом 8. и 9. Статута дефинисана је дјелатност Центра, која се односи на обављање социјалне заштите у установама са смјештајем, социјалног рада без смјештаја за лица са инвалидитетом, техничко и стручно образовање, производњу папира и картона, канцеларијског материјала и других производа од папира, прерађивачке индустрије, услуге штампања, књиговезачке и припадајуће услужне дјелатности, производње амбалаже, трговине на велико и мало робом, издавачку и дизајнерску дјелатност, дјелатност паковања и друго.

Органи Центра су Скупштина акционара, Надзорни одбор и Управа.

Центар обезбјеђује средства за рад из прихода по основу обављања регистроване дјелатности, закупнина, уплатом средстава од стране Министарства рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске и Јавне установе Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида Приједор и других извора (донација).

Финансијске трансакције се обављају путем рачуна отворених код пословних банака.

Центар је у прописаном року доставио примједбе на Нацрт извјештаја о проведеној финансијској ревизији за период 01.01-31.12.2022. године, а које се односе на дате препоруке за усклађеност. Примједбе су прихваћене и исте не могу суштински утицати на налазе и дато мишљење. Уз коначан извјештај достављен је одговор на дате примједбе.

Препоруке дате у овом извјештају, у циљу њиховог наглашавања, болдоване су и писане италиком словима.

2. Провођење препорука из претходног извјештаја

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске први пут је ангажована на провођењу финансијске ревизије Центра.

3. Закључак о функционисању система интерних контрола

Организација и функционисање система интерних контрола Центра дјелимично су дефинисани постојећим интерним актима (Статут, Правилник о раду и Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста).

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста систематизовано је 28 радних мјеста са 59 извршилаца, од којих су 33 инвалидна лица. На дан 31.12.2022. године у радном односу је био ангажован 51 извршилац (47 на неодређено вријеме и четири на одређено вријеме), од којих је 25 инвалидних лица. У току 2022. године запослена су четири извршиоца (три на одређено вријеме и један на неодређено), док је за пет извршилаца престао радни однос, одласком у инвалидску пензију (четири извршиоца) и споразумним прекидом радног односа (један извршилац). Један извршилац је био запослен на радном мјесту које није

систематизовано, што није у складу са одредбама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста и чланом 26. Закона о раду. Са истим је раскинут радни однос 09.06.2023. године, те сходно томе по овом основу није дата препорука.

Одлукама привременог Надзорног одбора од 18.05.2022. године усвојена је оставка вршиоца дужности директора и именован је нови вршилац дужности директора. Привремени Надзорни одбор је донио Одлуку о именовању вршиоца дужности директора од 03.07.2023. године, до окончања поступка избора, на период од 60 дана. До дана окончања ревизије привремени Надзорни одбор није донио одлуку о расписивању конкурса за избор и именовање директора Центра како је прописано чланом 51. Статута, док је чланом 52. Статута прописано да Надзорни одбор може именовати привременог члана Управе као вршиоца дужности до провођења поступка избора.

Синдикални одбор је 03.02.2022. године донио Одлуку о ступању у генерални штрајк запослених у Центру, а у циљу испуњавања захтјева који се односе на редовну исплату бруто плата, измиривања доприноса на плате, испитивања пословања Управе, закључивања Колективног уговора, побољшању услова рада и обнови застарјелих средстава за рад (машина и остале опреме) и рјешавања статуса Центра (суфинансирање или статус буџетског корисника). Синдикални одбор је 11.07.2022. године донио Одлуку о прекиду генералног штрајка због постизања споразума са послодавцем. Споразумом је дефинисана обавеза Центра да радницима, учесницима у штрајку, у складу са њиховим захтјевима исплати четири најниже плате у Републици Српској за мјесеце март, април, мај и јуни 2022. године из средстава Компензационог фонда.

Центар није донио Правилник о рачуноводству и рачуноводственим политикама којим се уређује систем рачуноводства, рачуноводствени контролни поступци, утврђују рачуноводствене политике и рачуноводствене процјене, одређују лица која су одговорна за законитост и правилност настанка пословних догађаја, сачињавање и контролу књиговодствених исправа, кретање књиговодствених исправа, утврђују рокови за њихово достављање на даљу обраду и књижење, поступци припреме, сачињавања и презентације финансијских извјештаја и друга питања од значаја за успостављање ефикасног система књиговодства и рачуноводства сходно члану 7. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 94/15 и 78/20).

Центар није примијенио систем двојног потписа, сходно члану 9. став (3) тачка 3) Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 91/16), којим је прописано да се контролне активности нарочито односе на систем двојног потписа у којем ниједна обавеза не може бити преузета или извршено плаћање без потписа руководиоца субјекта и руководиоца финансијске службе или другог овлашћеног лица.

Центар није донио интерна акта којим се дефинишу висина и начин коришћења средстава репрезентације, начин контроле утрошка горива и нормативи потрошње горива за свако службено возило.

Управљање готовим новцем није вршено у складу са чланом 3. став 1) тачка њ) Уредбе о условима и начину плаћања готовим новцем („Службени гласник Републике Српске“, број 86/12 и 10/14), јер је плаћање добара и услуга вршено готовим новцем у износима већим од прописаних. Контролу плаћања готовим новцем извршила је Пореска управа Републике Српске, која је у Записнику о извршеној теренској контроли од 13.04.2022. године утврдила да Центар није пословао у складу са Законом о унутрашњем платном промету („Службени гласник Републике Српске“, број 52/12, 92/12 и 58/19) и Уредбом о условима и начину плаћања готовим новцем. По наведеном основу је издат прекршајни налог којим је утврђена новчана казна правном

лицу у износу од 10.000 KM и одговорном лицу у износу од 2.500 KM. Одговорно лице је прихватило одговорност и у року од осам дана платило половину изречене новчане казне у износу од 1.250 KM. Основни суд у Бањој Луци је 07.11.2023. године донио Рјешење о условној осуди Центра, којом се изриче новчана казна условно на период од једне године, а која се неће извршити уколико се не учини нови прекршај (тачка 6.5. извјештаја).

У складу са Одлуком о попису и формирању комисија за попис имовине и обавеза са стањем на дан 31.12.2022. године, извршен је попис имовине и обавеза. Ревизијским испитивањем провођења истог утврђене су неусклађености са чланом 4. и 12. став (2) Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза („Службени гласник Републике Српске“, број 45/16 и 113/21), јер пописом није обухваћено земљиште, потраживања од запослених, потраживања за обрачунате нефактурисане приходе, остале дугорочне обавезе, обавезе за плате и накнаде плата, обавезе за остале порезе, доприносе и друге дажбине, обавезе за камате и трошкове поступка и дио имовине и обавеза је пописан без доказа да је извршено усаглашавање података о стањима са подацима преузетим из документације која одражава екстерну потврду стања.

Вршилац дужности директора Центар није именовано одговорно лице задужено за успостављање, провођење и развој финансијског управљања и контроле и нису донесени план успостављања финансијског управљања и контроле и методологија за провођење плана, нису дефинисани кључни пословни процеси и успостављена књига пословних процеса, није донесен акт о управљању ризицима и регистар ризика и није израђена стратегија управљања ризицима, што није у складу са чланом 8. став (2) и чланом 14. Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске и тачком 22. Упутства о начину и поступку успостављања и спровођења система финансијског управљања и контроле („Службени гласник Републике Српске“, број 99/17).

Успостављени систем интерних контрола није функционисао на начин да је обезбиједио истинито и фер извјештавање и усклађеност, што је осим у овој тачки, обрзложено и у осталим тачкама извјештаја.

Препоручује се директору да обезбиједи да се:

- **донесе Правилник о рачуноводству и рачуноводственим политикама сходно члану 7. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске,**
- **управљање готовим новцем врши сходно члану 3. став 1) тачка њ) Уредбе о условима и начину плаћања готовим новцем,**
- **поступци и процедуре провођења пописа и усаглашавање књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза врши у складу са одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза,**
- **успостави систем интерних контрола сходно Закону о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске у смислу да се примијени систем двојног потписа, сачини план и годишњи извјештај о спровођењу планираних активности, изврши попис пословних процеса, идентификују и процијене ризици, дефинишу контролне активности, донесу акта којима се дефинише висина, начин коришћења средстава репрезентације, контрола утрошка горива и нормативи потрошње горива за свако службено возило, као и друге активности захтијеване наведеним законом.**

4. Набавке

Центар није донио план јавних набавки за 2022. годину и правилник којим се регулише област јавних набавки, што није у складу са чланом 13. став (3) и 17. Закона о јавним набавкама.

Ревизијским испитивањем расхода утврђено је да су набавке штампаног канцеларијског материјала (76.229 КМ), режијског материјала (251.572 КМ), фотокопир папира (80.538 КМ), тонера и сервисирања принтера (15.451 КМ) и кетеринга (23.489 КМ) извршене без провођења поступака јавних набавки, што није у складу са чланом 6. Закона о јавним набавкама.

Препоручује се директору да обезбједи да се доноси план јавних набавки, донесе правилник који регулише област јавних набавки и да се за извршене набавке проводе поступци набавки робе и услуга сходно члану 6., 13. став (3) и 17. Закона о јавним набавкама.

5. Припрема и доношење плана пословања и финансијског плана

Годишњи план пословања за 2022. годину као и трогодишњи план пословања није донесен и усвојен, што није у складу са чланом 21. Закона о јавним предузећима и чланом 72. Статута Центра. Планови нису донесени због генералног штрајка запослених у периоду од фебруара до јула 2022. године. Извјештај о пословању за 2022. годину и План пословања за 2023. годину су усвојени од стране привременог Надзорног одбора одлуком о усвајању од 03.07.2023. године. Извјештај о пословању за 2022. годину и План пословања за 2023. годину су прослијеђени Скупштини акционара, односно Влади Републике Српске на усвајање. Центар од стране Владе Републике Српске није добио акт којим се потврђује да су исти усвојени.

Препоручује се директору да обезбједи да се доносе и усвајају годишњи и трогодишњи планови пословања сходно члану 21. Закона о јавним предузећима и члану 72. Статута.

6. Финансијски извјештаји

Финансијски извјештаји Центра припремљени су и презентовани на обрасцима који су прописани Правилником о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике („Службени гласник Републике Српске“, број 59/22 и 129/22).

6.1. Биланс успјеха

У Билансу успјеха су исказани укупни приходи у износу од 1.401.884 КМ, укупни расходи у износу од 1.571.059 КМ и укупни губитак у износу од 169.175 КМ.

Укупни приходи се односе на пословне приходе (1.389.654 КМ), финансијске приходе (200 КМ) и остале приходе и добитке (12.030 КМ).

Укупни расходи се односе на пословне расходе (1.540.832 КМ), финансијске расходе (27.041 КМ), остале расходе и губитке (2.908 КМ) и расходе по основу промјене рачуноводствених политика и исправке грешака из ранијих година (278 КМ).

6.1.1. Пословни приходи и расходи

6.1.1.1. Пословни приходи

Пословни приходи се односе на приходе од продаје робе, продаје производа, повећање/смањење вриједности залиха учинака и остале пословне приходе.

Приходи од продаје робе су исказани у износу од 232.304 КМ и од продаје производа у износу од 602.356 КМ, а остварени су по основу обављања регистроване дјелатности највећим дијелом на основу закључених уговора о купопродаји са Министарством унутрашњих послова, Министарством финансија, Републичком управом за геодетске и имовинско-правне послове, институцијама правосуђа, просвјете и културе за куповину канцеларијског материјала, штампе разних врста образаца итд.

У оквиру позиције смањење вриједности залиха учинака евидентиран је износ од 20.129 КМ којим је извршено усклађивање књиговодствене вриједности залиха са стварним стањем залиха по попису на дан 31.12.2021. године. Вриједност залиха готових производа је на дан 31.12.2021. године повећана за наведени износ у односу на стварно стање залиха, те је сходно томе потцијењен губитак ранијих година, а прецијењен губитак текуће године. Корекција у 2022. години није извршена у складу са захтјевима МРС 8 - Рачуноводствене политике, промјене рачуноводствених процјена и грешке (параграф 46), јер корекција грешке из претходног периода није евидентирана на позицији губитка ранијих година.

Остали пословни приходи су исказани у износу од 566.713 КМ, а односе се на приходе од закупнина (24.851 КМ), донација (466.000 КМ) и остале приходе по другим основама (75.861 КМ).

Приходи од закупнина се односе на приходе остварене по основу закупа пословног простора, а по закљученим уговорима са „Бел такси“, „Идеал такси“, Удружењем ратних војних инвалида.

У оквиру прихода од *донација* евидентирани су уплате из буџета Републике Српске и од стране ЈУ Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида, што није у складу са чланом 57. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике („Службени гласник Републике Српске“, број 104/21 и 59/22), јер исти представљају приходе од субвенција, дотација, подстицаја и сл. Одлуком Владе Републике Српске од 23.06.2022. године („Службени гласник Републике Српске“, број 63/22) дата је сагласност Министарству рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске на план утрошка средстава за суфинансирање набавке репроматеријала и исплате плата радницима Центра у укупном износу од 200.000 КМ. Управни одбор Компензационог фонда је 07.07.2022. године одобрио 50.000 КМ за исплату плата радницима Центра. Уговором о међусобним правима и обавезама од 18.03.2022. године који је закључен између ЈУ Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида и Центра, а у складу са Законом о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида („Службени гласник Републике Српске“, број 37/12 и 82/15), одобрена су средства за финансирање рада Центра у износу од 216.000 КМ (исплатом у једнаким мјесечним ратама од 18.000 КМ). Извјештаји о утрошку средстава достављени су даваоцима средстава. Одлуком Владе Републике Српске од 09.02.2023. године дата је сагласност Министарству рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске на план утрошка средстава за финансирање дјелимичне санације објекта Центра у укупном износу од 208.264 КМ за период 01.01-31.12.2022. године. На основу достављене писане информације за потребе ревизије, средства су уплаћена на рачун Центра 22.02.2023. године и дијелом су трошена за редовно пословање, односно за исплату плата, припадајућег пореза и доприноса и исплату дуговања према добављачима по пресудама судова и по споразумима о репрограму (Центар је под условном казном). Центар је ушао у програм енергетске ефикасности који ће бити финансиран из средстава UNDP преко Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске и од Министарства рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске ће се тражити пренамјена средстава за наведени пројекат, а планирано је да се потрошена

средства врате из редовног пословања. Град Бања Лука је издао локацијске услове 01.09.2023. године за реализацију мјера енергетске ефикасности на објекту Центра. Саставни дио локацијских услова су „Урбанистичко-технички услови за реализацију мјера енергетске ефикасности на објекту Центра“ од јула 2023. године, урађени од стране „Routing“ д.о.о. Бања Лука.

Приходи по другим основама су исказани по основу закључених уговора о становању (станарине и остали режијски трошкови).

Препоручује се директору да обезбиједи да се:

- **приходи од донација и приходи од субвенција, дотација, подстицаја и слично евидентирају у пословним књигама сходно члану 57. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике,**
- **корекција грешке из претходног периода врши у складу са захтјевима МРС 8 - Рачуноводствене политике, промјене рачуноводствених процјена и грешке (параграф 46).**

6.1.1.2. Пословни расходи

Пословни расходи се односе на набавну вриједност продате робе, трошкове материјала, горива и енергије, плата, накнада плата и осталих личних примања, трошкове производних услуга, амортизације, нематеријалне трошкове и трошкове пореза и доприноса.

Набавна вриједност продате робе је исказана у износу од 151.384 КМ, а односи се на набављену робу ради даље продаје.

Трошкови материјала су исказани у износу од 200.604 КМ, а односе се на набавку материјала, трошкове материјала за израду учинака и трошкове режијског материјала.

Трошкови горива и енергије су исказани у износу од 63.736 КМ, а односе се на трошкове нафтних деривата (5.448 КМ), утрошену електричну енергију (52.447 КМ) и утрошак воде (5.841 КМ).

Трошкови плата, накнада и осталих личних примања су исказани у износу од 874.488 КМ, а односе се на трошкове бруто плата (771.774 КМ), бруто накнада плата (21.230 КМ), бруто накнада члановима Надзорног одбора (23.988 КМ), отпремнина, награда и помоћи у складу са прописима о раду (10.309 КМ) и трошкове бруто осталих личних примања (47.188 КМ).

Плате и остала лична примања дефинисане су Законом о раду („Службени гласник Републике Српске”, број 1/16, 66/18, 91/21 и 119/21), Правилником о раду од 08.08.2018. године и од 04.03.2022. године, Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста и уговорима о раду. Посебни колективни уговор за запослене из области медија и графичке дјелатности Републике Српске није донесен, а Појединачни колективни уговор између послодавца и синдикалне организације није закључен. Цијена рада за запослене у области медија и графичке дјелатности датира из 2008. године и утврђена је у износу од 125 КМ.

Ревизијским испитивањем обрачуна бруто плата утврђено је да је бруто плата вршиоца дужности директора дефинисана у висини од 3.000 КМ према Одлуци привременог Надзорног одбора од 15.08.2022. године, а обрачуната је и исплаћена у бруто износу од 3.700 КМ. Одлуком привременог Надзорног одбора од 26.10.2023. године извршено је усклађивање обрачуна и исплате бруто плате вршиоца дужности директора, те сходно томе по овом основу није дата препорука. За поједина радна мјеста бруто плата је обрачуната и исплаћена по вишим или нижим коефицијентима у односу на прописане, а за поједина радна мјеста са средњом стручном спремом

дефинисани су виши коефицијенти за обрачун бруто плата од радних мјеста са високом или вишом стручном спремом, што није у складу са одредбама Правилника о раду и Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста.

Трошкови бруто накнада плата запослених радника су исказани у износу од 21.230 КМ, а у оквиру истих су евидентирани накнаде за топли оброк запослених, што није у складу са чланом 44. став (3 и 8) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике, јер исте представљају трошкове бруто осталих личних примања. Такође, трошкови бруто накнада плата за годишњи одмор, рад у дане државних празника, боловање на терет послодавца, ноћни рад, прековремени рад и остале накнаде (минути рад) су евидентирани на позицијама трошкова бруто плата, што није у складу са чланом 44. став (2 и 3) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике, јер исти представљају трошкове бруто накнада плата.

Трошкови бруто накнада члановима управног и надзорног одбора се односе на исплаћене бруто накнаде члановима привременог Надзорног одбора, чија висина је прописана Одлуком о висини накнаде члановима Надзорног одбора Центра од 16.03.2017. године (400 КМ мјесечно) на коју је Влада Републике Српске у функцији Скупштине акционара дала сагласност 18.05.2017. године. На наведене накнаде обрачунати су припадајући порез и доприноси.

Трошкови отпремнина, награда и помоћи у складу са прописима о раду се односе на отпремнине код одласка у инвалидску пензију усљед губитка радне способности и отпремнине због престанка радног односа према рјешењу од 29.04.2022. године у висини 40% просјечне плате која је остварена прије престанка радног односа сходно члану 194. Закона о раду.

Трошкови бруто осталих личних расхода се највећим дијелом односе на накнаде трошкова превоза запослених (27.868 КМ), по уговору о дјелу (12.912 КМ), топлог obroка (523 КМ) и помоћ за смрт члана уже породице (1.091 КМ). Евидентирање накнада по основу помоћи за смрт члана уже породице и уговора о дјелу у оквиру трошкова бруто осталих личних расхода није у складу са чланом 44. став (6 и 8) и чланом 47. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике, јер исте представљају трошкове отпремнина, награда и помоћи и остале нематеријалне трошкове.

Трошкови производних услуга су исказани у износу од 97.440 КМ, а односе се на трошкове услуга на изради учинака (58.697 КМ), транспортних услуга (14.267 КМ), услуга одржавања (15.067 КМ) и осталих услуга (9.409 КМ).

Трошкови услуга на изради учинака се односе на услуге на изради учинака који су саставни дио процеса производње тих учинака (трошкове набавке омота списка, индекса, бојанки, сликовница, услуге дораде и штампе, прекршајних налога, картона, записника, путних налога, итд.).

Трошкови транспортних услуга се односе на трошкове мобилних и фиксних телефона и интернета (11.038 КМ) и трошкове птт услуга (3.230 КМ).

Трошкови услуга одржавања се односе на трошкове текућег одржавања основних средстава.

Трошкови осталих услуга се највећим дијелом односе на трошкове комуналне накнаде Граду Бања Лука.

Нематеријални трошкови су исказани у износу од 73.026 КМ, а односе се на трошкове осталих услуга (16.460 КМ), репрезентације (3.979 КМ), премија осигурања (3.187 КМ),

платног промета (3.775 KM), пореза (2.777 KM), доприноса (19.937 KM) и остале нематеријалне трошкове (22.911 KM).

Трошкови осталих услуга се односе на трошкове књиговодствених услуга (300 KM), здравствених услуга (1.781 KM), услуга на поправци програма (970 KM) и осталих услуга (13.409 KM).

Трошкови пореза се односе на порез на имовину (755 KM), накнаду за шуме (981 KM), противпожарну заштиту (417 KM) и накнаду за коришћење вода (624 KM).

Трошкови доприноса се највећим дијелом односе на допринос за пензијско и инвалидско осигурање за бенефицирани стаж (14.025 KM).

Остали нематеријални трошкови се односе на трошкове огласа и штампе (1.086 KM), судске таксе (97 KM), остале таксе (437 KM), претплате на стручну литературу (670 KM) и остале нематеријалне трошкове (20.621 KM). Остали нематеријални трошкови у износу од 20.621 KM се највећим дијелом односе на паушал за период 01.01-30.11.2022. године према уговору о заступању и пружању адвокатских услуга (4.400 KM), пружање уговорене правне помоћи према уговору од 01.12.2022. године (999 KM), услуге превоза (821 KM), исплате физичким лицима за пружање услуга (2.562 KM).

Центар није извршио признавање расхода и обавеза на обрачунској основи за трошкове мобилних телефона (630 KM) и непроизводних услуга (7.570 KM), односно расходи настали у 2021. години евидентирани су у 2022. години. Наведено није у складу са начелом настанка пословног догађаја и МРС 1 - Презентација финансијских извјештаја (параграф 27). Сходно наведеном, прецијењени су расходи и губитак текућег периода у износу од 8.200 KM (респективно), а потцијењен је губитак ранијих година за исти износ.

Препоручује се директору да обезбиједи да се:

- **коэффициенти за обрачун плата који су прописани Правилником о раду, Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста и појединачним уговорима о раду међусобно ускладе и дефинишу у складу са стручном спремом, посебним условима рада и сложености посла које захтијева радно мјесто,**
- **трошкови бруто накнада плата, отпремнина, награда и помоћи, бруто осталих личних расхода и накнада по уговорима о дјелу евидентирају у пословним књигама сходно члану 44. став (2, 3, 6 и 8) и 47. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике,**
- **расходи и обавезе признају на обрачунској основи сходно захтјевима МРС 1 - Презентација финансијских извјештаја (параграф 27).**

6.1.1.3. Пословни добитак/губитак

Пословни губитак је исказан у износу од 151.178 KM као разлика између укупно исказаних пословних прихода (1.389.654 KM) и пословних расхода (1.540.832 KM), а прецијењен је у износу од 28.329 KM, по основу потцијењених пословних прихода (20.129 KM) и прецијењених пословних расхода (8.200 KM), што је образложено под тачкама 6.1.1.1. и 6.1.1.2. овог извјештаја.

6.1.2. Финансијски приходи и расходи

6.1.2.1. Финансијски приходи

Финансијски приходи су исказани у износу од 200 KM.

6.1.2.2. Финансијски расходи

Финансијски расходи су исказани у износу од 27.041 КМ, а односе се на обрачунате камате због неблаговременог плаћања јавних прихода по записнику Пореске управе Републике Српске од 13.04.2022. године (3.819 КМ), Управе за индиректно опорезивање БиХ (2.708 КМ), неблаговременог плаћања рачуна за електричну енергију (15.363 КМ) и трошкове поступка по Споразуму о нагодби са ЗП „Електрокрајина“ а.д. Бања Лука (5.012 КМ). Евидентирање трошкова поступка по Споразуму о нагодби у оквиру финансијских расхода није у складу са чланом 47. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике, јер исти представљају остале нематеријалне трошкове.

Препоручује се директору да обезбиједи да се трошкови поступка по основу евидентирају у пословним књигама сходно члану 47. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

6.1.3. Добитак/губитак редовне активности

Губитак редовне активности је исказан у износу од 178.019 КМ као разлика између финансијских прихода (200 КМ) и финансијских расхода (27.041 КМ), увећан за пословни губитак (151.178 КМ). Губитак редовне активности је прецијењен у износу од 28.329 КМ, што је образложено под тачкама 6.1.1.1. и 6.1.1.2. овог извјештаја.

6.1.4. Остали добици и губици

Остали приходи и добици су исказани у износу од 12.030 КМ, а односе се на утврђене вишкове материјала и робе по Одлуци о усвајању извјештаја о попису (400 КМ) и по обрачуну на дан 31.12.2022. године (11.630 КМ).

Остали расходи и губици су исказани у износу од 2.908 КМ, а највећим дијелом се односе на утврђене мањкове материјала и робе (608 КМ) и расходовања опреме (1.142 КМ) по Одлуци о усвајању извјештаја о попису.

6.1.5. Нето добит и губитак периода

На дан 31.12.2022. године исказан је нето губитак у износу од 169.175 КМ, а по налазу ревизије прецијењен је у износу од 28.329 КМ, што је образложено под тачкама 6.1.1.1. и 6.1.1.2. овог извјештаја.

6.2. Биланс стања

6.2.1. Билансна актива

Билансна актива је на дан 31.12.2022. године исказана у нето износу од 4.182.096 КМ (брutto вриједности од 4.963.797 КМ и исправке вриједности 781.701 КМ), а односи се на стална и текућа средства.

6.2.1.1. Стална средства

Стална средства су исказана у нето износу од 3.776.571 КМ (брutto вриједности од 4.558.272 КМ и исправке вриједности од 781.701 КМ), а односе се на некретнине, постројења и опрему.

Некретнине, постројења и опрема се односе на земљиште, грађевинске објекте, постројења и опрему.

Земљиште је исказано у вриједности од 1.031.968 КМ, грађевински објекти у нето износу од 2.620.423 КМ (брutto вриједности од 3.104.766 КМ и исправке вриједности од 484.343 КМ) и постројења и опрема у нето износу од 124.180 КМ (брutto вриједности од 421.538 КМ и исправке вриједности од 297.358 КМ).

Вриједност сталних средстава је у току 2022. године повећана у износу од 7.236 КМ по основу набавке опреме, а смањена је по основу годишње амортизације грађевинских објеката и опреме (80.155 КМ) и расходања опреме у нето износу 1.142 КМ (брutto вриједности од 11.013 КМ и исправке вриједности од 9.871 КМ) по Одлуци о усвајању извјештаја о попису.

На основу посједовног листа број 3972 од 05.04.2022. године и земљишнокњижног извадка од 05.04.2022. године утврђено је право коришћења на некретнинама у друштвеној својини у корист Центра.

Центар користи значајан дио опреме чија је књиговодствена вриједност сведена на нулу, а преиспитивање корисног вијека употребе није извршено сходно параграфу 51 МРС 16 - Некретнине, постројења и опрема којим се захтијева да се резидуална вриједност и корисни вијек средства провјеравају барем на крају сваке финансијске године.

Препоручује се директору да обезбједи да се изврши свеобухватна анализа сталних средстава и иста признају и вреднују сходно захтјевима МРС 16 - Некретнине, постројења и опрема.

6.2.1.2. Текућа средства

Текућа средства су исказана у вриједности од 405.525 КМ (брutto и нето вриједности), а односе се на залихе, стална средства намијењена продаји и средства пословања које се обуставља (137.493 КМ), краткорочна потраживања (246.862 КМ), готовинске еквиваленте и готовину (5.820 КМ), порез на додатну вриједност (259 КМ) и краткорочна разграничења (15.091 КМ).

Залихе, стална средства намијењена продаји и средства пословања које се обуставља односе се на залихе материјала (34.324 КМ), готових производа (74.231 КМ), робе (22.402 КМ) и дате авансе (6.536 КМ). Центар није интерним актом дефинисао политике одмјеравања залиха, коришћени метод обрачуна излазне вриједности залиха, начин вођења евиденције залиха и критеријуме када се поједине залихе сматрају застарјелим, с циљем њихове процјене и свођења на реалну вриједност сходно захтјевима МРС 2 - Залихе. Налогом за књижење од 02.01.2022. године извршено је усклађивање књиговодствене вриједности залиха са стварним стањем залиха по попису на дан 31.12.2021. године у износу од 20.129 КМ. Сходно наведеном, на дан 31.12.2021. године је прецијењена вриједност залиха готових производа за наведени износ, а потцијењен је губитак исказан на дан 31.12.2021. године (тачка 6.1.1.1. извјештаја).

У оквиру датих аванса у ранијем периоду евидентиране су уплате правним и физичким лицима без вјеродостојне књиговодствене исправе (уговор, авансна фактура), чиме дати аванси нису правдани у најмањем износу од 4.300 КМ, што није у складу са чланом 8. и 9. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске. Такође, у оквиру датих аванса су у ранијим годинама евидентиране исплате по основу камата и трошкова у укупном износу од 90.127 КМ, а у вези принудне наплате коју је провела Управа за индиректно опорезивање БиХ, што није у складу са чланом 17., 47. и 48. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике. За износ од 90.127 КМ који је евидентиран у оквиру датих аванса извршена је корекција у 2022. години на терет губитка ранијих година.

Краткорочна потраживања се односе на потраживања од купаца (234.818 КМ) и остала краткорочна потраживања (12.044 КМ). Потраживања од купаца се највећим дијелом односе на потраживања од Министарства унутрашњих послова Републике Српске (31.593 КМ), ЈЗУ Универзитетског клинички центар Републике Српске (8.756 КМ), Основног суда у Бањој Луци (15.527 КМ) и других буџетских корисника. Центар

није извршио процјену наплативости потраживања и корекцију истих, иако су потраживања старија од три године, што није у складу са чланом 50. став (9) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике. Сходно наведеном, краткорочна потраживања су прецијењена у најмањем износу од 54.900 КМ за колико је губитак ранијих година потцијењен.

Готовински еквиваленти и готовина се односе на новчана средства на рачунима код пословних банака (4.232 КМ) и новчана средства у благајни (1.588 КМ).

Краткорочна разграничења исказана у износу од 15.091 КМ датирају из ранијег периода и у току ревизије од стране Центра није документован пословни догађај по основу којег су краткорочна разграничења евидентирана у пословним књигама.

Препоручује се директору да обезбиједи да се:

- **пословни догађаји евидентирају у пословне књиге на основу вјеродостојне књиговодствене исправе сходно члану 8. и 9. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске,**
- **трошкови камата, принудне наплате и дати аванси евидентирају у пословним књигама сходно члану 17., 47. и 48. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике,**
- **врши процјена наплативости и исправка вриједности потраживања сходно члану 50. став (9) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике,**
- **изврши анализа настанка пословних догађаја који су евидентирани у оквиру краткорочних разграничења, те да се на основу вјеродостојне књиговодствене исправе изврши евидентирање истих у пословне књиге.**

6.2.2. Билансна пасива

Билансна пасива је на дан 31.12.2022. године исказана у износу од 4.182.096 КМ, а односи се на капитал и обавезе.

6.2.2.1. Капитал

Центар је на дан 31.12.2022. године исказао основни капитал по рјешењу суда у износу од 4.367.923 КМ. Губитак је исказан у износу од 3.067.182 КМ, а односи се на губитак ранијих година (2.898.006 КМ) и губитак текуће године (169.176 КМ).

Губитак ранијих година је потцијењен у износу од 520.306 КМ, због тога што у пословним књигама нису евидентирани обавезе по основу камата и трошкова поступка у укупном износу од 491.977 КМ, корекција грешке није извршена на терет губитка ранијих година у износу од 20.129 КМ и расходи и обавезе нису евидентирани у пословне књиге у складу са начелом настанка пословног догађаја у износу од 8.200 КМ.

Губитак текуће године је прецијењен у износу од 28.329 КМ, а по основу потцијењених пословних прихода (20.129 КМ) и прецијењених пословних расхода (8.200 КМ).

6.2.2.2. Дугорочна резервисања и дугорочне обавезе

Дугорочне обавезе су исказане у износу од 1.818 КМ, а потцијењене су у износу од 554.526 КМ по основу репрограмираних обавеза на период дужи од годину дана, а сходно закљученим споразумима о нагодби са ЗП „Електрокрајина“ а.д. Бања Лука (537.391 КМ) и „Водовод“ а.д. Бања Лука (17.135 КМ), што није у складу са чланом 33.

и 35. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике (тачка 6.2.2.3. извјештаја).

6.2.2.3. Краткорочне обавезе и краткорочна резервисања

Краткорочне обавезе и краткорочна резервисања су исказани у износу од 2.879.537 КМ, а односе се на обавезе из пословања (853.013 КМ), обавезе за плате и накнаде плата (1.867.531 КМ), остале обавезе (46.409 КМ), порез на додату вриједност (8.370 КМ), обавезе за остале порезе, доприносе и друге дажбине (100.221 КМ) и краткорочна разграничења (3.993 КМ).

Обавезе из пословања се највећим дијелом односе на обавезе према добављачима (847.760 КМ). Обавезе према добављачима се односе на обавезе према добављачима из Републике Српске за набавку роба и услуга, а највећим дијелом према ЗП „Електрокрајина“ а.д. Бања Лука (573.482 КМ), „Водовод“ а.д. Бања Лука (20.901 КМ), Граду Бања Лука (42.214 КМ), „Графотисак“ д.о.о. Груде (30.223 КМ), МХ Електропривреда Републике Српске а.д. Требиње (86.281 КМ), „Чистоћа“ а.д. Бања Лука (12.437 КМ), „Сканди“ сп Бања Лука (14.075 КМ), „Биро-кип“ д.о.о. Бања Лука (7.629 КМ) и „Алтера“ сп Бања Лука (15.811 КМ).

Споразумом о нагодби од 10.06.2022. године који је закључен са ЗП „Електрокрајина“ а.д. Бања Лука стране су се споразумјеле да Центар исплати главни дуг у износу од 384.312 КМ у 120 мјесечних рата (прва рата доспијела 25.09.2022. године) и трошкове поступка у износу од 5.013 КМ у двије мјесечне рате. Након исплате дуга ЗП „Електрокрајина“ а.д. Бања Лука би извршила отпис камате у износу од 201.118 КМ (измирено три рате).

Споразумом о нагодби од 10.06.2021. године који је закључен са „Водовод“ а.д. Бања Лука стране су се споразумјеле да Центар исплати главни дуг у износу од 21.569 КМ у 36 једнаких мјесечних рата (прва рата доспијела 10.07.2021. године). Камата на доспјеле обавезе у износу од 3.355 КМ неће се потраживати уколико се буде поштовао споразум (измирено 13 рата).

Претходно наведеним споразумима о нагодби, обавезе према ЗП „Електрокрајина“ а.д. Бања Лука и „Водовод“ а.д. Бања Лука су репрограмиране на период дужи од годину дана и сходно томе су краткорочне обавезе прецијењене у износу од 554.526 КМ за колико су потцијењене дугорочне обавезе, јер исте нису рекласификоване у складу са чланом 33. и 35. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике (тачка 6.2.2.3. извјештаја).

У 2023. години закључена су судска поравнања са „Чистоћа“ а.д. Бања Лука (дуг од 2.280 КМ исплатиће се у ратама од 01.07-01.12.2023. године), „Алтера“ сп Бања Лука (дуг од 19.179 КМ и трошкови поступка 4.169 КМ исплатиће се у шест мјесечних рата), „Сканди“ сп Бања Лука (дуг од 14.075 КМ са затезном каматом и трошковима поступка од 600 КМ исплатиће се у року од 30 дана од дана доношења пресуде).

Споразумом о извршењу судске одлуке од 14.07.2020. године, дуг по основу комуналне накнаде за 2017. и 2018. годину према Граду Бања Лука у износу од 13.378 КМ главног дуга и 4.177 КМ затезне камате се измирује у 24 једнака мјесечна ануитета почев од 15.08.2020. године (измирено 14 рата). Споразумом о извршењу судске одлуке од 01.03.2021. године, дуг по основу комуналне накнаде за 2019. годину према Граду Бања Лука у износу од 13.378 КМ главног дуга и 2.373 КМ затезне камате се измирује у 24 једнака мјесечна ануитета почев од 10.04.2021. године (измирено шест рата). Дуг по основу комуналне накнаде за пословни простор за период 01.03.2018. до 31.12.2018. године у износу од 5.574 КМ према Граду Бања Лука, са законском затезном каматом и трошковима поступка, а према Приједлогу за извршење од

05.09.2022. године и Рјешењу од 15.06.2017. године је измирен блокадом рачуна у јануару 2023. године.

Обавезе за плате и накнаде плата се односе на обавезе за плате и накнаде плата (13.962 КМ), порез на плате и накнаде плата (197.390 КМ), доприносе на плате и накнаде плата (1.520.341 КМ), остала нето лична примања (28.975 КМ), порез на остала лична примања (18.375 КМ) и обавезе за доприносе на остала лична примања (88.489 КМ).

Остале обавезе се највећим дијелом односе на обавезе према члановима Надзорног одбора (23.727 КМ), чланарине синдикалној организацији (175 КМ), посебан допринос за солидарност (13.888 КМ), допринос за солидарност за Надзорни одбор (1.920 КМ) и остале обавезе из 2012. године (3.706 КМ).

Центар није измиривао обавезе за порез и доприносе на плате и накнаде плата од оснивања. Према Пореском увјерењу од 10.01.2023. године, Центар није измирио доспјеле пореске обавезе са 31.12.2022. године у укупном износу од 2.594.944 КМ (са каматама и трошковима поступка). У складу са подацима из пореских евиденција Центар није евидентирао у пословним књигама трошкове камата на неизмирене порезе и доприносе и трошкове поступка у укупном износу од 491.977 КМ, због чега су потцијењене обавезе по основу камата најмање у износу од 374.091 КМ, остале обавезе у износу од 117.886 КМ и губитак ранијих година у износу од 491.977 КМ, што није у складу са чланом 31. и 38. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике. Министар финансија је донио Рјешење о одгоди плаћања пореског дуга од 15.05.2023. године, којим се налаже Центру да изврши једнократну уплату пореског дуга до 31.12.2023. године. Пореска управа је донијела Рјешење о утврђивању застаре права на наплату утврђених пореских обавеза од 30.01.2023. године у укупном износу од 519.425 КМ. Дуг који се односи на допринос за пензијско и инвалидско осигурање не застаријева у складу са чланом 81. став (2) Закона о пореском поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 78/20 и 37/22).

Порез на додату вриједност се односи на обрачунати порез на додату вриједност по издатим фактурама, тј. обавезе за порез на додату вриједност утврђене по основу разлике између обрачунатог и аконтационог пореза на додату вриједност.

Обавезе за остале порезе, доприносе и друге дажбине се односе на накнаду за општекорисна дејства шума (981 КМ), противпожарну заштиту (417 КМ), коришћење или загађење вода (4.428 КМ), обавезе за посебан допринос за професионалну рехабилитацију и запошљавање лица са инвалидитетом - бенефицирани радни стаж (67.504 КМ), обавезе за бенефицирани радни стаж из 2012. године (13.834 КМ) и остале обавезе за порезе, доприносе и друге дажбине (13.056 КМ). Остале обавезе за порезе, доприносе и друге дажбине се највећим дијелом односе на обрачунати порез на накнаде за Надзорни одбор (12.790 КМ).

Препоручује се директору да обезбиједи да се:

- **краткорочне обавезе према добављачима које су репрограмирани на период дужи од годину дана евидентирају у пословним књигама у оквиру осталих дугорочних обавеза сходно члану 33. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике,**
- **на основу података из пореских евиденција о неизмиреним, пријављеним а доспјелим пореским обавезама, рјешења о одгоди плаћања пореског дуга и рјешења о застари пореских обавеза изврши евидентирање у пословним књигама обавеза по основу камата и трошкова поступка и отпис застарјелих пореских обавеза сходно члану 31., 38. и 59. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у**

контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

6.2.3. Ванбилансна евиденција

Центар на дан 31.12.2022. године није имао пословних догађаја који би захтијевали евидентирање на позицијама ванбилансне евиденције.

6.3. Биланс токова готовине

У Билансу токова готовине на дан 31.12.2022. године исказани су укупни приливи готовине у износу од 1.440.107 КМ, укупни одливи готовине у износу од 1.441.318 КМ и нето одлив готовине у износу од 1.211 КМ. Готовина на почетку обрачунског периода исказана је у износу од 7.031 КМ и стање готовине на крају обрачунског периода у износу од 5.820 КМ.

Нето одлив готовине из пословних активности исказан је у износу од 1.211 КМ, а представља разлику између прилива готовине из пословних активности (1.440.107 КМ) и одлива готовине из пословних активности (1.441.318 КМ). По налазу ревизије одливи готовине из пословних активности су прецијењени у износу од 8.466 КМ, јер су у оквиру истих исказани одливи готовине из активности инвестирања по основу куповине опреме.

Нето одлив готовине из активности инвестирања није исказан, а потцијењен је у износу одлива готовине из активности инвестирања по основу куповине опреме (8.466 КМ).

Нето одлив готовине из активности финансирања није исказан.

Осим наведеног, нису утврђене друге неправилности приликом сачињавања Биланса токова готовине.

6.4. Временска неограниченост пословања

Центар није у Напоменама уз финансијске извјештаје објелоданио информације везане за сталност пословања у складу са захтјевима МРС 1 - Презентација финансијских извјештаја (параграф 25 и 26), односно није извршио процјену способности Центра да настави да неограничено послује у складу са начелом сталности пословања (тачка 6.6. извјештаја).

6.5. Потенцијална имовина и потенцијалне обавезе

У Напоменама уз финансијске извјештаје нису објелодањене информације о судским споровима (тачка 6.6. извјештаја).

На основу достављене писане информације за потребе ревизије у периоду од 2020. до 2022. године против Центра су вођени судски спорови са ЗП „Електрокрајина“ а.д. Бања Лука по основу дуга за испоручену електричну енергију, Градом Бања Лука по основу дуга за комуналну накнаду у периоду од 2017. до 2019. године, „Водовод“ а.д. Бања Лука по основу дуга за испоручену воду, „Сканди“ сп Бања Лука по основу дуга за извршене услуге, „Чистоћа“ а.д. Бања Лука по основу дуга за комуналне услуге, „Алтера“ сп Бања Лука по основу дуга за испоручену храну, по основу неизмирене накнаде за рад у Надзорном одбору, једна тужба по основу узнемиравања радника, три радна спора и четири прекршајна поступка (условне казне на период од шест мјесеци до једне године због благајничког пословања, нередовне исплате плата, узнемиравања на раду, примјене уговора о раду итд.).

У периоду од 2020. до 2022. године споразумом о нагодби, извршењу судске одлуке или судским поравнањем су ријешени спорови са ЗП „Електрокрајина“ а.д. Бања Лука, „Водовод“ а.д. Бања Лука и Градом Бања Лука, а у 2023. години су ријешени спорови

са „Сканди“ сп Бања Лука, „Алтера“ сп Бања Лука, „Чистоћа“ а.д. Бања Лука, накнаде за рад у Надзорном одбору, а за тужбу по основу узнемиравања и три радна спора није заказано рочиште. Дефинисани услови измирења дугова по претходним нагодбама или поравнањима су детаљније образложени под тачком 6.2.2.3. извјештаја.

У 2022. години су закључена два Споразума о мирном рјешавању индивидуалног радног спора са два радника Центра за повезивање стажа осигурања, односно уплату дуга по основу доприноса за пензијско и инвалидско осигурање који су измирени у 2022. години.

Центар нема покренутих судских спорова против других лица.

Центар није у пословним књигама за 2022. годину извршио резервисање за потенцијално негативан исход судских спорова, што није у складу са захтјевима МРС 37 - Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина (параграф 14).

Препоручује се директору да обезбиједи да се врше резервисања за неповољне исходе судских спорова сходно захтјевима МРС 37 - Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина (параграф 14).

6.6. Напомене уз финансијске извјештаје

У Напоменама уз финансијске извјештаје Центра за годину која се завршава на дан 31.12.2022. године нису објелодањене информације о постојању или непостојању значајне неизвјесности у вези са сталношћу пословања, рачуноводственој основи, примијењеним рачуноводственим политикама, судским споровима, неусаглашеним салдима потраживања и обавеза, коришћеном методу амортизације, промјенама у току године за сваку ставку некретнина, постројења и опреме, начину вођења залиха и промјенама на залихама, грешкама из претходног периода, структури и износу свих прилива и одлива готовине и друге информације значајне за разумијевање средстава, обавеза, капитала, прихода, расхода и токова готовине, што није у складу са захтјевима МРС 1 - Презентација финансијских извјештаја (параграф 25, 26, 112 ц и 117), МРС 2 - Залихе (параграф 36 и 37), МРС 7 - Извјештај о токовима готовине, МРС 8 - Рачуноводствене политике, промјене рачуноводствених процјена и грешке (параграф 49), МРС 16 - Некретнине, постројења и опрема (параграф 73), МРС 37 - Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина (параграф 86) и другим релевантним Међународним рачуноводственим стандардима и Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Препоручује се директору да обезбиједи да се у Напоменама уз финансијске извјештаје објелодањују информације у вези са сталношћу пословања и друге информације сходно захтјевима МРС 1 - Презентација финансијских извјештаја и члану 20. Правилника о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

Ревизијски тим

Невенка Лубурић, с.р.

Драган Зјајић, с.р.